

Pregledni članak

UTJECAJ ZELENOG POSLOVANJA U HOTELIJERSTVU NA OKOLIŠ I ENERGETSKU EFIKASNOST

Marinko Mikić, MA; email: reklame.mikic@gmail.com

Studio Mikić, Zadar, Put Nina 143, Hrvatska

Prof. dr. sc. Duško Stić; email: drdskonzultant@gmail.com

Internacionalni univerzitet Travnik u Travniku

Sažetak: Obzirom da se danas susrećemo sa finansijskom i energetsom krizom koje su uzrokovane pojavom pandemije Covid-19, 2020. godine i Ruskom invazijom na Ukrajinu početkom 2022. godine, želimo posebno skrenuti pažnju na utjecaj zelenog poslovanja u hotelijerstvu na okoliš i energetska efikasnost. Prije svega zeleni hoteli su dizajnirani i građeni prema načelima održivog razvoja i u poslovanju su efikasniji u korištenju energije, vode i materijale za održavanje. U samoj fazi izgradnje ovakve vrste hotela javljaju se dodatni troškovi ali s druge strane to utječe na učinkovitije poslovanje hotela i u kratkom roku se investicija vraća. Iako ovakav vid poslovanja hotelijeri uglavnom primjenjuju iz finansijskih razloga ipak s druge strane donosi velike ekonomske učinke. U međunarodnoj praksi se ovaj način poslovanja više primjenjuje nego u Hrvatskoj. Zelene prakse koje se primjenjuju u hotelijerstvu su energetska učinkovitost, recikliranje, zeleni krovovi, solarni paneli i sl. Postoje brojna izvješća koja pokazuju da zelena praksa u hotelijerstvu utječe na smanjenje potrošnje vode za 20%, smanjenje troškova odvoza smeća za 15%, poboljšava se okoliš, povećava se motivacija osoblja i bolja je komunikacija sa osobljem. Cilj ovog rada je ukazati na prednosti zelenog hotelijerstva i na njegov utjecaj na okoliš i energetska efikasnost.

Ključne riječi: zeleno poslovanje u hotelijerstvu, okoliš, energetska efikasnost

IMPACT OF GREEN BUSINESS IN THE HOTEL INDUSTRY ON THE ENVIRONMENT AND ENERGY EFFICIENCY

Abstract: Given that today we are facing a financial and energy crisis caused by the emergence of the Covid-19 pandemic in 2020 and the Russian invasion of Ukraine at the beginning of 2022, we would like to draw special attention to the impact of green business in the hotel industry on the environment and energy efficiency. First of all, green hotels are designed and built according to the principles of sustainable development and they are more efficient in the use of energy, water and materials for maintenance. In the construction phase of this type of hotel, additional costs arise, but on the other hand, this affects the more efficient operation of the hotel and the investment is returned in a short period of time. Although this type of business is mainly used by hoteliers for financial reasons, on the other hand, it brings great economic effects. In international practice, this way of doing business is used more than in Croatia. Green practices applied in the hotel industry are energy efficiency, recycling, green roofs, solar panels, etc. There are numerous reports showing that green practices in the hotel industry reduce water consumption by 20%, reduce garbage collection costs by 15%, improve the environment, increase staff motivation and improve staff communication. The aim of this work is to point out the advantages of green hotel management and its impact on the environment and energy efficiency.

Key words: green business in the hotel industry, environment, energy efficiency

1. UVOD

Danas, turizam je jedan od vodećih sektora kako u Hrvatskoj tako i u svijetu. Turizam je blisko povezan sa životnom sredinom i klimom, tako da promjene u klimi i okolišu značajno utječu na njega. S druge strane turizam doprinosi zagađenju okoliša kroz prevoz i smještaj turista.

Unazad desetak godina zeleni hoteli su se odnosili samo na prirodnu atmosferu i reciklažu otpada dok danas je to konzumiranje namjernica lokalnog gospodarstva i briga o lokalnoj zajednici, zatim bolja energetska efikasnost.

Obzirom da se danas susrećemo sa finansijskom i energetsom krizom koje su uzrokovane pojavom pandemije Covid-19, 2020. godine i Ruskom invazijom na Ukrajinu početkom 2022. godine, želimo posebno skrenuti pažnju na utjecaj zelenog poslovanja u hotelijerstvu na okoliš i energetska efikasnost.

Prema tome, cilj ovog rada je ukazati na prednosti zelenog hotelijerstva i na njegov utjecaj na okoliš i energetska efikasnost.

2. UTJECAJ ZELENOG POSLOVANJA U HOTELIJERSTVU NA OKOLIŠ I ENERGETSKU EFIKASNOST

2.1. Pojam zelenog poslovanja u hotelijerstvu

Za razliku od konvencionalnih hotela zeleni hoteli su izgrađeni i djeluju po održivom principu jer efikasnije i učinkovitije koriste resurse energije i vode. Pored ovog poslovanje zelenih hotela podrazumijeva i društveno odgovorno poslovanje koje se ogleda kroz njegov odnos prema zaposlenicima i lokalnoj zajednici. U posljednje vrijeme provedene su brojne inicijative kako bi se podigla svijest hotelijera i kako bi poslovali po principu održivog turizma.

2.2. Prednosti zelenog poslovanja u hotelijerstvu

Prednosti zelenog poslovanja u hotelijerstvu se ogledaju kroz:

- Doprinos očuvanja okoliša;
- Zeleno graditeljstvo;
- Društveno odgovorno poslovanje.

Kada broj posjetitelja je veći od mogućnosti kapaciteta onda dolazi do negativnog utjecaja hotela na okoliš kroz prekomjernu potrošnju energije (rasvjeta, klima, pranje ručnika i posteljine i td.), onečišćenje i utrošak vode, proizvodnju krutog otpada i onečišćenje zraka. Dakle, troše se velike količine energije kako bi se osigurala udobnost gostima i pružila adekvatna usluga u skladu sa cijenom koju plaćaju. U ovim slučajevima zeleni hoteli su energetske učinkovitiji, recikliraju otpad i koriste obnovljive izvore energije, te time doprinose očuvanju okoliša a smanjuju i svoje troškove poslovanja. Zeleni hoteli štede energiju: uvodeći LED rasvjetu, implementiraju sustave upravljanja energijom, rasvjetu na senzor, koriste eko sredstva za čišćenje i sl. Prema istraživanjima recikliranjem otpada, pročišćujući otpadne vode u hotelu se u prosjeku troši 20% manje vode, troškovi odvoza smeća 15% niži i utječe na poboljšanje okoliša u kojem se hotel nalazi.⁶⁶

Prema Petričević, T., (2016), osim navedene problematike oko potrošnje energije, briga o okolišu također podrazumijeva slijedeće:

1. Voditi računa o manjem utjecaju turističke djelatnosti na klimatske promjene.
2. Provoditi mjere energetske učinkovitosti u gradnji (npr. prenamjenom napuštenih prostora, nekretnina u lokalnoj zajednici), poslovanju (npr. rasvjeta koja reagira na dodir, smanjenje potrošnje pitke vode - Izvješće o DOP-u učinkovit je upravljački

⁶⁶ Udruga poslodavaca u hotelijerstvu Hrvatske: Zeleno poslovanje u hotelijerstvu
<http://www.upuhh.hr/hr/vijesti/dodjela-certifikata-sustainable-hotel>

- i komunikacijski alat (sustav) koji prvenstveno služi za poboljšanje performansi društveno odgovornog poslovanja u turizmu.
3. Ustaviti cjeloviti sustav gospodarenja otpadom – zero waste poslovanje.
 4. Uvesti praksu recikliranja i ponovnog korištenja – npr. rabljeni inventar i opremu donirati lokalnim humanitarnim organizacijama, hostelima.
 5. Kontinuirano educirati zaposlenike, njihove obitelji, djecu i mlade iz zajednice o potrebi i načinima zaštite okoliša.
 6. U ponudu uvrstiti lokalno proizvedene namirnice, iz organske i pravedne (Fair Trade) proizvodnje.
 7. Izbaciti iz ponude vodu u bocama, koristiti vodu iz slavine koja je za goste besplatna (puniti je u vlastite staklene boce).
 8. Poticati korištenje javnog prijevoza (popust za dolazak autobusom, vlakom), osigurati prijevoz gostiju s kolodvora/zračne luke do hotela i nazad kako bi se smanjila emisija štetnih plinova.⁶⁷

Zeleno graditeljstvo podrazumijeva da je zeleni hotel prije svega u skladu sa ovim konceptom. Usvajanjem Agende 21. i konferencije u Rio de Janeiru zeleno graditeljstvo teži:

- smanjenju gubitaka topline iz zgrade poboljšanjem toplinske zaštite vanjskih elemenata i povoljnim odnosom oplošja i volumena zgrade
- povećanju toplinskih dobitaka u zgradi povoljnom orijentacijom zgrade i korištenjem Sunčeve energije
- korištenju obnovljivih izvora energije u zgradama (biomasa, sunce, vjetar i dr.)
- povećanju energetske efikasnosti termoelektričnih sustava.

Pri izgradnji ovakve vrste hotela koristi se obnovljivi autohtoni građevinski materijal u najvećoj mogućoj mjeri što znači da se izbjegava korištenje energetski intenzivnih sustava, ekološki štetnih programa, nepotrebno stvaranje otpada i korištenje opasnih tvari. Funkcionalnost zgrade kao takve je maksimalno prilagođena lokalnoj klimi, a većina materijala i resursa od kojih je izgrađen mogu biti reciklirani. Osim arhitekture, bitnu komponentu održivosti hotela čini i njegovo poslovanje te održavanje. Isto tako, valja naglasiti kako ovaj koncept poslovanja povećava profitabilnost i pruža diferenciranu turističku ponudu čija potražnja iz godine u godinu sve više raste. Već izgrađeni objekt klasičnog hotelskog smještaja se može prenamijeniti kako bismo ga svrstali u ovu skupinu, međutim ako je donesena odluka da hotel funkcionira na održivom principu prije njegove same izgradnje niži su ukupni investicijski troškovi što znači da ukoliko se djeluje na samom početku ostvaruju se znatne ekonomske koristi u budućnosti. Prema podacima, prosječno je potrebno pet do deset godina poslovanja hotela da bi se počele ostvarivati prednosti primjene održivog koncepta.

Treća prednost zelenog poslovanja u hotelijerstvu je društveno odgovorno poslovanje koje možemo definirati kao koncept u kojem hotelijeri na dobrovoljnoj osnovi doprinose boljem društvu i čistijem okolišu. Dakle, hotelijeri u svoje strategije trebaju implementirati koncept održivog razvoja.

Turizam je složena gospodarska djelatnost koju karakterizira sezonsko zapošljavanje, niske plaće i višak neplaćenih radnih sati. Iz navedenih razloga, jasno je zašto DOP treba imati svoje mjesto u poslovanju turističkih djelatnosti, a organizacije trebaju voditi računa o vlastitim odlukama i posljedicama koje mogu utjecati na ljude (zaposlenike i lokalnu zajednicu) te

⁶⁷ Petričević, T. Društveno odgovorno poslovanje i društveno poduzetnički pothvati u turizmu http://www.britishcouncil.hr/sites/default/files/prirucnik_dop_i_dpp_u_turizmu.pdf

okoliš. Implementirajući načela društveno odgovornog poslovanje ostvaruju se višestruke koristi, a neke od njih su: privlačenje novih korisnika i stvaranje lojalnosti, stvaranje dodane vrijednosti proizvodima i uslugama što pridonosi jačanju konkurentnosti, privlačenje i zadržavanje kvalitetnih zaposlenika, olakšani pristup resursima, poboljšavanje odnosa s lokalnom zajednicom (čuvaju kulturnu i prirodnu baštinu, razvijaju i implementiraju sustave i modele održivog društvenog te gospodarskog razvoja, pružaju mogućnost interakcije turista s lokalnim stanovništvom putem društvenih povezivanja, kulturnih događanja, obrazovnih programa, volontiranja i dr.) i ostalo.

Slika 1. Načela društveno odgovornog poslovanja

LJUDSKA PRAVA	RADNA PRAVA	OKOLIŠ	KORUPCIJA
1.NAČELO: Tvrtke bi trebale podupirati i poštivati zaštitu međunarodnih ljudskih prava unutar svog područja utjecaja; 2.NAČELO: pobrinuti se da ne sudjeluju u kršenjima ljudskih prava.	3.NAČELO: Tvrtke bi trebale podržavati slobodu udruživanja i stvarno priznavanje prava na kolektivno pregovaranje; 4.NAČELO: ukidanje svih oblika prisilnog rada; 5.NAČELO: stvarno ukidanje dječjeg rada; 6.NAČELO: ukidanje diskriminacije u vezi sa zapošljavanjem i izborom zanimanja.	7.NAČELO: Tvrtke bi trebale podupirati predostrožan pristup izazovima na području okoliša; 8.NAČELO: pokrenuti inicijative radi promicanja veće odgovornosti prema okolišu; 9.NAČELO: poticati razvoj i širenje tehnologija neškodljivih za okoliš.	10.NAČELO: Tvrtke bi trebale raditi na suzbijanju korupcije u svim njezinim oblicima, uključujući iznudu i podmićivanje.

Izvor: Petričević, T. Društveno odgovorno poslovanje i društveno poduzetnički pothvati u turizmu

http://www.britishcouncil.hr/sites/default/files/prirucnik_dop_i_dpp_u_turizmu.pdf

U skladu s navedenih deset načela društveno odgovornog poslovanja, vidljivo je kako u poslovanju razlikujemo internu i eksternu dimenziju. Interna se odnosi na djelovanje unutar poduzeća, dok se eksterna odnosi na postupanje prema lokalnoj zajednici.

2.3. Oznake i certifikati zelenog poslovanja u hotelijerstvu

Eko-oznake i certifikati su dobrovoljni instrumenti zaštite okoliša pomoću kojih hotelijeri pokazuju da brinu o okruženju tako što poštuju standarde zaštite okoliša i djeluju više od propisanog zakonskog minimuma. Oznake i certifikati su u skladu s međunarodnom politikom održive proizvodnje i potrošnje kojoj je „cilj smanjiti negativan učinak proizvodnje i potrošnje na okoliš, zdravlje, klimu i prirodna dobra te poticati društveno odgovorno poslovanje i održive

stilove života⁶⁸. Osmišljeni su tako da nisu dostupni svima na tržištu već samo onim najboljima tako da prosječno 20- 30% ponuđača zadovoljava strogo propisanim zahtjevima. Eko-oznake su prvenstveno namijenjene tržištu odnosno potrošačima (business to consumer, B2C), a manje za poslovni krug (business to business, B2B), a očekuje se da će osviješteni potrošač prije odabrati proizvod ili uslugu s nekom od oznaka koje su dokaz ekološke osviještenosti.

Prednosti posjedovanja eko-znaka za hotele su višestruke, a neke od njih su:

- „Eko-znak pokazuje i dokazuje visoku kvalitetu i brigu o okolišu
- Smanjenje potrošnje resursa kao što su voda, el. energija i smanjenje količine otpada dovodi i do smanjenja troškova
- Opredjeljenje za očuvanje okoliša znači zdrav smještaj, zdravu prehranu i zdravo okruženje za goste i zaposlenike, te time direktno utječe na njihovo zadovoljstvo i doprinosi ispunjenju njihovih očekivanja
- Eko-znak doprinosi boljoj kvaliteti usluge i jača poziciju na tržištu te razlikuje hotele koji ga posjeduju od ostalih⁶⁹

Neke od oznaka su: Travelife inicijativa posvećena održivom razvoju, europska eko-oznaka Eco-flower, EMAS sustav i certifikat Udruge poslodavaca u hotelijerstvu Hrvatske.

2.4. Gradovi sa najvećim brojem održivih hotela – TOP 20

Internet stranica za energetska usporedbu Uswitch je provela istraživanje na svjetskom nivou vezano za gradove koji imaju najviše zelenih hotela. Dakle, on je analizirao podatke tisuće hotela koji se nalaze na Bookingu u 200 najvećih gradova na svijetu. Koristili su filtere za održive i ekološki osvještene hotele i njihov broj međusobno poredili te napravili rang listu.

Ukupno 44% odnosno 89 hotela u Vancuveru, Kanadi je ekološki osvješteno i zauzima prvo mjesto, zatim Štokholm, Švedska zauzima drugo mjesto, treće mjesto je Toronto, Kanada a dvadeseto mjesto zauzima Boku, Azerbejdžan. Na ovoj listi se ne nalazi Hrvatska.

⁶⁸ Ministarstvo zaštite okoliša i prirode: Eko-oznake <http://www.mzoip.hr/hr/okolis/eko-oznake.html>

⁶⁹ Obiteljski i mali hoteli: Eko hoteli OMH <http://www.omh.hr/default.aspx?id=2297>

Slika 2. Gradovi sa najvećim brojem održivih hotela – top 20, prema Uswitch

20 gradova s najvećim brojem održivih hotela

1. Vancouver, Kanada
2. Stockholm, Švedska
3. Toronto, Kanada
4. Calgary, Kanada
5. Edmonton, Kanada
6. Lahore, Pakistan
7. Medellin, Kolumbija
8. Bogota, Kolumbija
9. Ekurhuleni, Južnoafrička Republika
10. Johannesburg, Južnoafrička Republika
11. La Paz, Bolivija
12. Amman, Jordan
13. Quito, Ekvador
14. München, Njemačka
15. Santiago, Čile
16. Chennai, Indija
17. Cape Town, Južnoafrička Republika
18. Sharjah, UAE
19. Marrakesh, Maroko
20. Baku, Azerbajdžan

Izvor: [Like - Ovo je 20 svjetskih gradova s najvećim brojem održivih hotela, jedna se zemlja posebno ističe \(jutarnji.hr\)](#)

2.5.Održivi hoteli u Hrvatskoj

Prvi hoteli, njih 21, 2016. godine dobili su certifikat Udruge poslodavaca u hotelijerstvu Hrvatske (UPUHH) i oznaku "Sustainable Hotel" čime se potvrđuje njihovo zeleno poslovanje te da su zadovoljili sve uvjete za taj certifikat, među kojima su upravljanje održivošću, zaštita okoliša, energetska učinkovitost, educirano osoblje, uštede u potrošnji energije i vode, kontrolirana emisija CO₂ i drugi.

Hoteli, dobitnici certifikata, su zagrebački hoteli Astoria, DoubleTree by Hilton, Tomislavov dom, Palace i Esplanade, Sport iz Ivanić Grada, Maestral i Feral iz sastava Lagune Novigrad, Bluesun hotel Berulia iz Brela, Phoenix iz Sesveta, Kimen iz Cresa, Well u sklopu Terma Tuhelj u Tuheljskim Toplicama, Borovnik iz Tisnog, Padova iz sastava rapskog Imperiala, Vitality Punta iz sastava malološinjske Jadranka Hoteli, Valamarovi hoteli Sanfior u Rapcu te Koralj na Krku, Turist u Varaždin, Kaštel Motovun u Motovunu te Iadera iz Punta Skala Resorta u Petrčanima kod Zadra i Hotel Iadera Zadar/Petrčane.⁷⁰

Danas, obiteljski mali hoteli pokretači su novih turističkih trendova u Hrvatskoj. Iako ih ima tek oko 400, od čega ih je više od 200 učlanjeno u Nacionalnu udrugu, postali su jedan od najpoznatijih brendova s vrhunskom personaliziranom uslugom, a mnogi od njih rade 365 dana u godini. Unatoč velikim posljedicama koji je pandemijska kriza ostavila na njihovo poslovanje, odlučili su se za veliki iskorak na hrvatskoj turističkoj sceni. Nacionalna udruga obiteljskih i malih hotela kreira novi nacionalni brend Eco zeleni hoteli. Nakon edukacije, slijedi ciklus investicija koji će trajati najmanje dvije godine pa bismo prve eko zelene obiteljske i male hotele mogli imati već početkom 2023.

Zeleno poslovanje postalo je nužnost ne samo zbog zahtjeva naših osviještenih gostiju za ekološki prihvatljivim smještajem, nego i zbog velikih ušteda za hotelijere. A što je iznimno važno, na ovaj način dajemo svoj doprinos dekarbonizaciji planete.⁷¹

3. ZAKLJČAK

Integriranje prakse održive gradnje u izgradnju i rad hotela podrazumijeva određene finansijske i ekološke investicije. Minimalno dodatno ulaganje početnih troškova iznosi od 0-2% za zelenu gradnju rezultirat će uštedom životnog ciklusa od 20% ukupnih troškova izgradnje. Održiva građevinska praksa i programi zaštite životne sredine važni su za životnu sredinu i štede hotelski novac. Vođenjem ekološki odgovorne operacije sa isplativim procedurama i poboljšanjima objekata, hoteli mogu pokazati liderstvo u ekološke održivosti i povećanja konkurentnosti. Prednosti zelenog hotelskog programa smanjenje operativnih troškova, povećanje zadovoljstva kupaca i zaposlenih, smanjenje uticaja na životnu sredinu i povećane tržišne sposobnosti kao ekološki prihvatljivog poslovanja. Potrebe suvremenog turizma postaju sve zahtjevnije i da bi se zadovoljile. Viši standardi hotela je neophodno koristiti ogromne količine prirodnih neobnovljivih resursa i tona otpada. Ideja o pokretanju zelenog programa može biti zastrašujuća. Ali vrijeme za početak je sada. Studije uspješno pokazuju izgradnju i rad visokih performansi. Turizam, kao jedna od vodećih hrvatskih privrednih grana, može u velikoj mjeri smanjiti negativni uticaj koji ima na životnu sredinu, kroz implementaciju održivosti u svakom segmentu, posebno u izgradnji i radu hotelskih objekata. Zagađenje

⁷⁰ <http://www.odrzivi.turizam.hr/default.aspx?id=233>

⁷¹ <https://www.poslovni-savjetnik.com/aktualno/zeleni-hoteli-buducnost-hrvatskog-turizma-0>

vazduha premašuje prihode od turizma. Posebno danas je potrebno u uvjetima energetske krize kod nas i na svjetskoj sceni iskoristiti sve prednosti zelenog hotelijerstva.

4. LITERATURA

- [1] <http://www.odrzivi.turizam.hr/default.aspx?id=233>
- [2] <https://www.naturala.hr/chic-zeleni-hoteli-luksuz-u-skladu-s-prirodom/>
- [3] <https://www.poslovni-savjetnik.com/aktualno/zeleni-hoteli-buducnost-hrvatskog-turizma-0>
- [4] <https://www.upuhh.hr/novosti/item/27-projekt-zeleno-poslovanje-u-hotelijerstvu-udruga-poslodavaca-u-hotelijerstvu-hrvatske>
- [5] Irena P.-Ž., THE ENVIRONMENTAL AND ECONOMIC IMPACT OF SUSTAINABLE HOTELS, UDK 640.41:504.05 Pregledni članak
- [6] [Like - Ovo je 20 svjetskih gradova s najvećim brojem održivih hotela, jedna se zemlja posebno ističe \(jutarnji.hr\)](#)
- [7] Ministarstvo zaštite okoliša i prirode: Eko-oznake <http://www.mzoip.hr/hr/okolis/eko-oznake.html>
- [8] Natalija C., Održivi hoteli, master rad, Univerzitet Pula, 2016.
- [9] Obiteljski i mali hoteli: Eko hoteli OMH <http://www.omh.hr/default.aspx?id=2297>
- [10] Petričević, T. Društveno odgovorno poslovanje i društveno poduzetnički pothvati u turizmu http://www.britishcouncil.hr/sites/default/files/prirucnik_dop_i_dpp_u_turizmu.pdf
- [11] Udruga poslodavaca u hotelijerstvu Hrvatske: Zeleno poslovanje u hotelijerstvu <http://www.upuhh.hr/hr/vijesti/dodjela-certifikata-sustainable-hotel>